

Längden av prøvotiden vid villkorligt fängelsestraff

ÄRENDET ANHÄNGIGGJORDES

Ärendet anhängiggjordes med anledning av att vid justitiekanslerns granskning av straffdomar fästes avseende vid att i domslutet till Österbottens dom nr 17/132674 (R 17/880) som givits 28.8.2017 var antecknat att prøvotiden för det fängelsestraff som svaranden dömts till var kortare än vad som förutsätts i 2 b kap. 3 § 1 mom. i strafflagen.

Ärendet har ursprungligen anhängiggjorts vid justitiekanslersämbetet under diarienummer OKV/68/30/2018. Ärendet har i det vid ämbetet i maj 2020 ibruktagna nya ärendehanteringssystemet fått det nya diarienumret OKV/516/30/2020.

UTREDNING

Från Österbottens tingsrätt har inhämtats tingsdomarens utredning.

Tingsdomaren konstaterar i sin utredning att hen som tingsdomare skrivit under ett domslut där anteckningen av prøvotiden innehållit ett skrivfel. Prövotiden har antecknats att gå ut 30.8.2017, men enligt hens domsutkast borde datumet vara 30.8.2019. Tingsdomaren nämner att domen getts 28.8.2017, så prøvotiden kan inte ha kunnat vara enbart några dygn. Tingsdomaren anser att felet är mycket uppenbart och kan korrigeras enligt 11 kap. 9 § i rättegångsbalken.

AVGÖRANDE

I 2 b kap. 3 § 1 mom. i strafflagen bestäms att när villkorligt fängelse döms ut, skjuts verkställigheten av straffet upp för en prøvotid. Prövotiden för villkorligt fängelse är minst ett år och högst tre år. Prövotiden börjar löpa från det att domen avkunnats eller meddelats.

Den av Österbottens tingsrätt 28.8.2017 givna domen är följaktligen felaktig till den del svaranden hade meddelats en prøvotid som gått ut två dagar efter att domen givits, dvs. 30.8.2017. I praktiken har svaranden meddelats en obefintlig prøvotid.

Till den del fråga är om en eventuell korrigerig av felet, konstaterar jag allmänt följande.

Enligt 11 kap. 9 § 1 mom. i lagen om rättegång i brottmål ska domstolen rätta skriv- och räknefel i domen eller andra klara fel som kan jämföras med dem. Innan detta sker ska parterna vid behov ges tillfälle att uttala sig om rättelsen. Enligt 3 mom. i paragrafen har en part rätt att anföra klagan över rättelsen inom 30 dagar från att han fick del av den.

I förarbetena till nämnda paragraf konstateras att ett klart fel i en avkunnad dom, som t.ex. ett multiplikationsfel som gäller ett bötesstraff, kan rättas. Däremot kan felaktigt avkunnade straffsatser eller skadeståndsbelopp inte rättas som skrivfel eller räknefel, eftersom en utomstående inte då kan upptäcka om felet baserar sig på skriv- eller räknefel eller ett fel i prövningen ([RP 82/1995 rd, s. 128](#)).

I rättspraxis har konstaterats att det väsentliga vid korrigerig av skriv- och räknefel inte är det som domstolen eventuellt själv avsett med innehållet i domslutet, utan det väsentliga är huruvida domslutet innefattar ett sådant uppenbart fel som en utomstående kan upptäcka och som man inte rimligt kan vara av annan åsikt om. Domstolen kan inte själv senare ändra eller förbättra sin dom trots att domen i efterhand skulle visa sig vara bristfällig eller mångtydig (HD 2006:97).

Frågan om det är möjligt att korrigerig datum för prøvotidens utgång som skrivfel enligt 11 kap. 9 § i lagen om rättegång i brottmål lämnar rum för tolkning. När prøvotiden har antecknats gå ut samma dag som domen avkunnats, eller några dagar därefter såsom i förevarande fall, kan anteckningens felaktighet i sig klart upptäckas av en utomstående. En utomstående kan dock oftast inte härleda sig till hur lång prøvotiden avsetts vara de facto exempelvis genom att jämföra domsmotiveringarna med domslutet. I praktiken har en obefintlig prøvotid meddelats och det har dessutom lämnats helt öppet vad som övervägts.

Lagen reserverar visserligen en part rätt att bli hörd och använda rättsmedel. Då det från en utomståendes synvinkel kan vara frågan om ett skriv- eller räknefel eller ett fel som skett i

domstolens prövning, borde svaranden i varje fall ges tillfälle att uttala sig innan korrigeringen görs framför allt när korrigeringen görs till svarandens nackdel.

ÅTGÄRD

Jag ger tingsdomaren som ansvarat för domen en i 6 § 1 mom. i lagen om justitiekanslern i statsrådet avsedd anmärkning för framtiden för felet i domslutet. Trots att felet är till sin natur tekniskt har följden dock varit allvarlig, emedan prövotiden för det villkorliga fängelsestraffet har med anledning av felet de facto förblivit obefintlig. I justitiekanslerns beslutspraxis har liknande fel lett till givande av anmärkning.

Dessutom fäster jag tingsdomarens uppmärksamhet vid det korrekta förfarandet för rättande av dom.

Jag ber att mitt beslut meddelas tingsdomaren till kännedom.

Detta dokument har undertecknats elektroniskt.

Biträdande justitiekanslern

Mikko Puumalainen

Justitiekanslerssekreterare

Henna-Riikka Välinen